

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu.**

S u m a r u l :

Fundamentele materiale ale unui plan economic: Depuneri-economii. Beneficiu comercial și impozit. — Din străinătate: Rostul întreprinzătorului. Chiriași Berlinului. — Masa studenților din Sibiu.

Fundamentele materiale ale unui plan economic.

Indiferent de scopul și alcătuirea unui plan economic, el trebuie să se bazeze și pe o anumită realitate materială, care să fie destul de puternică să servească drept bază a construcției lui. În același timp să existe un spirit care să ajute la realizarea lui.

Pentru clarificarea mai bună a ideii luăm exemplul german: economia germană clădește pe doi stâlpi puternici: material, pe bogăția mare de cărbuni, cu zăcăminte bine plasate pentru transport și aflate în centre industriale; spiritual, pe spiritul de disciplină în muncă, pe preciziunea în lucru și excepționala inițiativă și inventivitate germană.

Adecă, deși un plan economic cuprinde întreaga activitate economică a țării, el trebuie să-și aibă asigurată existența lui și atingerea scopului său, printr'o bază materială puternică, care să permită să se clădească pe ea scheletul economiei planificate. Pentru partea materială, care singura rămâne în dis-

cuție, sunt la noi mai multe ipoteze la prima vedere: petrolul, agricultura, lemnul și creșterea vitelor.

* * *

Agricultura e o putere în devenire, mai exact una care ar putea deveni fundamentul economiei noastre. Dar cu o producție la hectar ridicolă, cu o recoltă fără unitate minimă în calitate, cu un țăran flămând, cu dezorganizarea economică a acestei clase, nu se poate clădi încă nimic, pe agricultura țării românești. Creșterea vitelor, ca parte a agriculturii; același lucru. Pădurile nu au rezervoare suficiente nici pentru trebuințele noastre, dacă ar fi exploatare cuminte.

Cred că rămâne numai petrolul, o bogăție care ar putea finanța cu adevărat și serios planul nostru de refacere economică a țării. (Încep să mă îndoiesc dacă avem puterea — nematerială — de a crea un tip eroic, ci doar de a realiza prin munca simplă — prin firania unui om drept și hotărât — imperativele unei Români Veșnice — nu pentru ea, ci pentru exemplul ce ar putea fi dat omenirii; în orice caz, noi nu vom putea realiza „spiritul” revoluției hitleriste. Mă gândesc mai mult la Salazar).

E singura bogăție care e suficientă pentru a acoperi o bună parte a bugetului țării.

O bogăție care ne permite să avem o armată modernă puternică.

O bogăție pe care o putem oferi altor neamuri, cerând în schimb ceea ce vrem noi, ce avem noi nevoie, nu ceea ce ar voi dâștii să ne ofere.

O exploatare a petrolului în acest fel, plecând de la acest punct de vedere și care ar fi făcută în cu totul alt sens decât azi:

Printr'un organ unic de vânzare al produselor petrolifere în țară și străinătate, supus directivelor conducerii planului economic (în orice caz conducerii economiei naționale).

El determină, în funcție de necesități producția, care și ea prin limita ei absolută (fixată pe considerente economice „transcendente“ și geologice) va mărgini înlinderea politicii economice bazate pe petrol.

Ar fi desigur situația aceasta — a petrolului ca bază a planului economic pe 4—5 ani — sau pe un număr nesfârșit de ani, — o chestiune trecătoare. Pentru faptul că el se epuizează prea repede, sau s'ar epuiza prea curând dacă ar fi pus la un efort prea mare în sensul celor de mai sus, trebuie, în această primă perioadă căutat un alt fundament, mai real, mai permanent, al vieții economice românești:

Aceasta ar fi agricultura.

Agricultura are însă un mic avantaj. Nu mai e o marfă atât de absolut necesară streinătății cum e petrolul.

De aici o concluzie:

Cea dintâi perioadă, care va trebui să ducă în mod inevitabil la pregătirea unei agriculturi puternice, va trebui să caute realizarea unei autarhii economice cât mai complete, industriale și alimentare.

Pentru ceea ce nu e posibil, se găsească în solul nostru suficiente bogății neexploatate, care ar putea oferi un admirabil schimb cu străinătatea, la care se adaugă desigur:

rezultatul unei anumite orientări a agriculturii noastre, spre procurarea unor plante „industriale“ și „industrializarea“ produselor agricole, alături de:

 pomărit,

 albinărit,

 creșterea vitelor în mod cu totul rațional.

* * *

Numai în această ordine de dezvoltare conștientă și naturală, se poate ajunge la o clădire sănătoasă și totală a vieții economice a țării.

Un plan economic e mai întâi un efort, nu e numai un „plan“ care face minuni ca un descântec. El pretinde o sforțare uriașe, care are nevoie, nu numai de suflet, ci mai ales de o bază materială pe care să se sprijine — materie din materie — de sigur legate cu spirit — dar numai materie din materie: piatră și muncă.

* * *

Trebuie pusă problema „naționalizării“ exploatărilor petrolifere?

Trebuie pusă, de sigur, dar rezultatul nu e neapărat necesitatea unei naționalizări.

Să vedem dacă ceea ce se numește ajutorul pe care trebuie să-l dea petrolul economiei naționale, se poate avea și duce de o industrie petroliferă particulară ori chiar streină. Dacă da, nu e nevoie de naționalizarea lui — dacă nu: nu mai trebuie nicio șovăire pentru a o realiza. Mă întreb însă dacă amenințarea cu naționalizarea nu ar face serviciu?

Teroarea nu a servit nicicând la nimic. Sau sunt de bună voie, evident de bună voie — sau dacă nu, ai altă extremă.

(Pentru a ajunge pe drumul de mijloc, trebuie trecut neapărat întâi în extremă).

În cazul unei naționalizări, cea mai bună soluție este, ca totdeauna, cea mai simplă. Fără a cunoaște detaliile și mai ales dedesubturile întâmplărilor din Mexic, cred că ceea ce s'a făcut acolo, se poate în același fel face și la noi.

Operația a fost făcută de sigur de către specialiști, cari și-au dat seama mai ales de problemele tehnice ale continuării lucrului în noul regim, înainte de chestiunile financiare sau administrative. De obicei acest fel de operațiuni se oprește în fața greutăților de ordin financiar și administrativ, când în realitate, mai ales în actuala „formă“ a vieții economice, munca e singurul factor de producție care va trebui luat în considerare în mod serios; munca în accepțiunea largă a acestui cuvânt: manuală, calificată și specializată. În același rând, funcționari cu o practică suficientă — în

orice caz, cu toții conștienți de valoarea muncii, grație educației sau entuziasmului.

Principial, e necesară totdeauna o pregătire serioasă pentru orice lucru ce trebuie făcut. Nu se pot face lucruri bune cu ajutorul revoluțiilor. Aici e marele pericol al unei astfel de încercări. Se iau întreprinderi încheiate, cu o tradiție și cu o disciplină de muncă bine hotărâtă și se aruncă în stradă să lucreze mai departe în dezordine, fără legătură cu ziua de ieri. Ar trebui să se repete aproape întreaga experiență a societății ce se va prelua, într'o altă întreprindere paralelă, care va cuprinde, când totul va fi pus la punct, cu personal de toate gradele, disponibil, societatea de naționalizat. Dar e un drum nu numai greu, dar și lung.

Preluarea bruscă, aduce cu ea o puternică desordine în toate ramurile de activitate, dar argumentul care se aduce este că „societatea nouă“ e obligată, e silită de împrejurări, chiar împotriva dorinței ei, să aștepte o soluție și o va afla. Un argument în mare parte adevărat, dar dacă problema tehnică nu va fi avută dinainte în vedere, acțiunea, care conform teoriei de mai sus, va afla neapărat o soluție, va avea un drum lung, greu și scump până la ea. Mai scump decât ocuparea lor pacifică.

Și cum timp este destul în lume și numai oamenii îl limitează, dar mai ales îl risipesc, așa fi deodată, pentru soluția pașnică dela începutul acestor rânduri: o mișcare înceată, înceată dar neîntreruptă, continuă și sigură și nu există șansă de nereușită aci.

Cred că e mai bine până la sfârșit a proceda așa. În vâltoarea unui entuziasm care nu e organic, se pot face și se și fac greșeli (matematica o dovedește fără putință de discuție). O greșală rămâne greșală oricât ar fi ea de mică și urmările ei pot fi (și deci și sunt) grave. Să nu se grăbească nimeni; mai ales atunci când clădești o casă pentru veșnicie — pentru veșnicia neamului. Ce contează un an — sau zece? Cu începutul lucrului să nu se întârzie.

Revenim la fundamentul material al planului: fără unul conștient, serios ales,

un plan economic e incomplet, nu are asigurată tocmai aceea de ce are nevoie un plan economic, partea materială.

Depuneri-economii.

Printr'un decret-lege (August 1940) au fost scutite de plata timbrului și a impozitului proporțional, actele în legătură cu efectuarea de depuneri spre fructificare la bănci.

Din expunerea de motive a decretului, se văd intențiile legiuitorului de a „stimula formațiunea capitalurilor și a fructificării lor“ prin aceste scutiri de impozite cari „constituie o substanțială ieftinire a costului operațiunilor de depozit“ și ca urmare a lor suntem în drept să ne așteptăm la o creștere a disponibilităților imediate, cari — re-integrate în circuitul de credit al pieții — vor putea indirect să restituie statului, sub alte forme echivalentul renunțării sale de moment.

Dieața economică a omenirii datează din momentul când omul a început să strângă și să pună deoparte bunuri pentru a le consuma mai târziu, sau să-și facă unelte cari să-i ajute la o muncă mai efectivă. Păstrarea unei părți din câștig în vederea viitorului se poate aduce dificultății sau a unei dezvoltări căutate, peste fundamentul pe care se clădește activitatea economică în păstrarea unei părți din rezultatul muncii (care nu e neapărat „excedent“ și de obicei nu este) e făcută în bani, ajungem la forma superioară a activității economice, care creiază noi aspecte, ale problemei, noi posibilități — prin apariția creditului — bazat pe economiile cetățenilor, fie ale câtorva persoane cu sume mari, fie a unei mulțimi de mici depunători, în sistemul actual al organizării băncilor și caselor de economii.

Păstrarea ca acțiune naturală a „omului economic“, a suferit în ultima vreme o mulțime de lovituri, din cauza defectelor și crizelor inerente sistemului economic liberal. Războaiele, în special cel din 1914—1918, au determinat o desorganizare completă a spiritului de economie și după ele, epocile de inflațiune au distrus economiile, la fel cum deflațiunea a determinat catastrofele căderi ale întreprinderilor industriale care au trans-

format economiile în industrii și depozite de materii prime și marfă.

Epocile de liniște care au urmat după crizele acestea, au arătat o refacere completă a spiritului de economie, surprinzătoare pentru toată lumea.

Războiul actual, început cu mai multă pregătire economică decât cele anterioare, nu a dus la panicile printre depunători pe care le-am întâlnit în 1914. Chiar și în Franța, țara micilor rentieri, plini de neîncredere, nu s'a înregistrat nicio panică printre deponenți.

Dar rolul depunătorilor în timp de războiu — și în economiile care suferă consecințele războiului în țări străine — este unul dintre cele mai importante. Și-au dat seama de el, în special țările beligerante. În Anglia, Keynes a oferit un plan, în fond greu de aplicat, al unor economii silite, ceea ce arată mai ales interesul pe care-l are economia de războiu pentru creșterea depunerilor.

În războiu se duce, în mare parte cu bani — (chiar dacă unii ar spune că banii nu mai au rolul pe care-l aveau înainte) — și ei se obțin fie prin impozite, fie prin credite. Impozitele au două limite, una psihologică și una reală. De obicei, cea psihologică e inferioară celei reale, dar este — sau trebuie să fie determinată aceasta, iar nu cea reală. Statul care ia prin impozite și diferența dintre limita psihologică și cea reală, distruge în mare parte spiritul de întreprindere, dorința de câștig, care mișcă activitatea economică și indirect scade rezultatul total al impozitelor.

O metodă mult mai potrivită pentru a dispune de această diferență, este de a o lua prin împrumuturi, care se alimentează tocmai din economiile pe care le fac micii producători, dispuși la lucru grație unor impozite normale, pe care, deși mai urcate decât în mod obișnuit, le suportă împăcați. Și depunerile, în mod natural, așa cum s'a spus, activează viața economică.

Pentru ca să existe însă depuneri, este necesar ca acel spirit de păstrare să nu fie distrus, căci e mai ușor unei țări să suporte greutăți financiare decât consecințele refuzului de a economisi a populației. Nu e numai necesar să existe, ci să fie chiar mai puternic, să fie înfățișat prin toate mijloacele posibile — deși

în împrejurările de azi, nu atât mijloacele materiale sunt cele mai importante, cât mai ales cele „spirituale“, conștiința pe care o are de împlinit fiecare și faptul că prin economii se servește neamul, care are absolută nevoie de ele.

Dar mai e ceva; trebuie să existe substratul economiei: un beneficiu normal. În general el există: în timp de războiu, chiar dacă beneficiile brute nu cresc, consumul e restrâns prin lipsa abundenței de toate categoriile, care fac pe cetățeni în mod natural să cheltuiască mai puțin; le rămâne deci o diferență pe care o poate păstra, cu condiția ca ea să nu fie luată prin prețuri urcate sau impozite mărite.

Cetățeanul trebuie să aibă deci beneficiul lui normal, sau chiar unul mai mare în urma eforturilor neobișnuite pe care le depune, trebuie să-i fie asigurată o aprovizionare la prețurile vechi, — deși mai restrânsă — și impozitele să nu ia toate sumele disponibile, care să-l determine la o restrângere a activității.

În Germania, politica urmată în sensul arătat mai sus, a dus la o menținere a volumului depunerilor în tot timpul războiului, mai mult chiar, în cele dintâi luni s'a înregistrat chiar o urcare a lor. (Octombrie 1939). Mai târziu, aflusul de depuneri datorit încrederii în regimul politic, a unei politici de stabilitate a prețurilor, a menținerii câștigului normal și a plății de despăgubiri juste pentru rechiziții față de o restrângere a consumului, a fost canalizat și spre o participare directă la finanțarea războiului prin subscrierea de titluri de împrumut de războiu cu 4%.

S'au realizat astfel în Germania depuneri de economii importante, fără a se lua măsuri de forțare a lor.

* * *

Pentru țara noastră, necesitatea unor economii masive în împrejurările grele de azi economice este tot așa de mare ca și în statele beligerante, iar modul de realizare este tot numai acel aplicat în Germania și pe care l-am schițat.

Măsurile luate sunt deci numai un palid început și nu sunt în niciun caz capabile de a produce o creștere a disponibilităților lichide, cari nu sunt îm-

pedecate în formarea lor decât prea puțin de politica de taxe la depuneri a guvernului, cât ar putea fi ajutate de o politică economică cu caracter general, potrivită.

Beneficiu comercial și impozit.

Am pus problema puțin cam repede prin titlu. E aproape un răspuns. De fapt începutul zace în problema legitimității impozitelor, a felului mai ales cum sunt ele aplicate și cum ar trebui să fie aplicate într-o economie totalitară (cu multe înrudiri cu cea comunistă „pură“).

Nu ajungem în discuția de față la chestiunea împărțirii sau reîmpărțirii averilor între comunitate și individ. Rămânem la ideea clasică de impozit (dacă vom reuși să mergem înainte cu ea) de „contribuție obligatorie la cheltuielile publice, în măsura câștigului efectiv (sau prezumat) al fiecărei persoane fizice sau comerciale din cuprinsul statului“.

O persoană plătește în principiu impozit numai dacă are un beneficiu. Aceasta era ideea de bază și care a rămas ideea omului de pe stradă despre impozit. Totuși el azi se încasează în mare parte asupra activității economice a persoanelor, indiferent dacă au sau nu un câștig până la sfârșit din activitatea lor. Toate taxele, timbrele, impozitele denumite indirecte, și care formează mai mult din jumătatea încasărilor statului, sunt indiferente la ideea de beneficiu.

Dealtfel, ideea de beneficiu, a început și ea să dispară în comparație cu ce era în vremurile puternicelor întreprinderi particulare. O societate anonimă nu mai are nevoie de beneficiu. Capitalul e o sumă luată cu împrumut în condiții foarte avantajoase, la care plătește o dobândă după dispoziție, în orice caz o dobândă de obicei sub dobânda obișnuită de pe piață. Acționarul mic de cele mai multe ori a cumpărat hârtiile fără să-și dea seama ce cumpără, iar acționarul mare are avantajul nu din beneficiul întreprinderii, ci din faptul că are în societate o slujbă plătită suficient și asigurată. Tot venitul curat al unei societăți merge în investiții noi, îmbunătățiri și opere sociale privind angajații întreprinderii. Nu mai are nici chiar „interes economic“ în a realiza un bene-

ficiu mare, care e impus mult de către stat și fine de o limită destul de mică, în urma faptului că bilanțul e public și că ar putea indigna opinia publică un beneficiu prea mare. Rămâne mulțumirea conducătorului-acționar, de a vedea întreprinderea crescând și condițiile lui de salar mai bune (în raport sau nu cu cele ale celorlalți salariați sau muncitori).

O impunere bazată numai pe beneficiul comercial al întreprinderilor, ar duce la o scădere catastrofală a încasărilor. Din cauza aceasta s'a preferat impozitul indirect, asupra activității, care nu poate să fie ascunsă de către întreprinzător.

Statul presupune deci un anumit beneficiu, îl pune în legătură cu activitatea, îl apreciază în funcție de el și îl cere anticipat dela persoane care desfășoară o activitate economică, obligându-le astfel să-și asigure un beneficiu minim care să acopere impozitul; prețuri care să cuprindă taxele noi.

În felul acesta, impozitul indicat stimulează activitatea în sensul că obligă o creștere a activității economice pentru a putea acoperi impozitele, activitate mărită care se răsfrânge în bine asupra situației generale. Presupunând că nu există impozitul indirect de 10% bunăoară, întreaga activitate, rezultatul activității ar fi cu 10% mai mic, căci producătorul sau comerciantul nu s'ar gândi să urce prețurile cu 10%.

E o măsură a acestui impozit, o limită psihologică și una materială, din nenorocire amândouă foarte greu de precizat.

În orice caz, dintre formele practice de impozite, dintre formele prin cari un stat obține banii necesari cheltuielilor sale, impozitul pe venit este cel mai neeconomic și cu un randament slab, pe lângă faptul că nu poate fi nici suficient de obiectiv.

A obliga pe un cetățean să plătească o anumită cotă parte din beneficiul lui, e o operație dificilă întâi pentru că constatarea acestui beneficiu este foarte relativă și apoi pentru că cetățeanul se simte totdeauna nedreptățit.

Ideală este forma prin care contribuabilul plătește statului în raport cu activitatea sa economică, o sumă care poate limitează (sau nu) beneficiul dar care îl

lasă liberă activitatea comercială și beneficiul lui (impus și el separat, ca venit fix și absolut obiectiv).

Cei cu venituri fixe și „absolut obiective“, vor fi supuși la o cotă, în raport cu necesitățile statului, o cotă totuși nu prea exagerată, impozitul fiind mai mult de ordin statistic. (salarii, rente, dobânzi, dividende, etc.).

* * *

Dar această formă implică totuși un regim economic liberal, în care beneficiul final să determine activitatea economică, beneficiul comercial fiind lăsat liber și putând-o stimula.

Într'un regim controlat, dirijat, totalitar, activitatea economică e dirijată și stimulată în mod artificial de stat. Cum poate deci fi lăsat liber un om să câștige cât îi place, fixând prețuri cum îi convin?

Dar însuși sistemul de impunere nu mai poate fi același, statul nu mai are nevoie propriu zis de impozite, el e cea mai mare întreprindere comercială și cetățenii pe cari îi plătea din impozite sunt azi funcționarii lui „particulari“, iar lucrările pe care le plătea, le face singur.

Aceasta este forma spre care tinde statul. Până atunci însă pentru cheltuielile sale, statul va lua într'una din formele posibile (de mai jos) sumele necesare:

1. Prin impunerea beneficiului zis „comercial“, stabilit arbitrar de fisc.
2. Prin fixarea unor cote obligatorii, plătite în ultima instanță de consumator (și în cazul când e singurul impozit, e o schimbare pentru creșterea beneficiului „comercial“, a activității economice generale).
3. O formă teoretic posibilă, a unei impuneri care să lovească totalitatea beneficiului net al fiecărui cetățean. Aceasta ar însemna în fond confiscarea tuturor mijloacelor de producție ale fării și transformarea tuturor lucrătorilor, de toate gradele în funcționari de stat.

E un lucru extrem de dificil și cere mai ales un spirit de solidaritate socială, extrem de avansat.

Statul are în perioada de trecere dela economia liberă la cea totalitară, o cale de mijloc de ales: pe de-o parte, aplicarea unor impozite, cu excluderea

pe cât posibil a „impunerilor veniturilor comerciale“ — în schimbul unei serii de taxe asupra activității economice (cifra de afaceri, taxe fixe, timbre asupra circulației mărfurilor, etc.).

Și în același timp, treptat, asigurarea acoperirii necesităților prin lucru direct; prin serviciile de muncă obligatorii și marile „regii autonome“ sau alte forme mai potrivite pentru exploatarea materiilor prime, prelucrarea și comercializarea lor, limitând în acest fel și cheltuielile generale ale statului.

Dr. N. N. PETRA.

Din străinătate.

Rostul întreprinzătorului.

Activitatea întreprinzătorului se desfășoară într'o sferă de libertate. Reducându-i-se raza de acțiune, se paralizază forța și se suprimă mișcarea întreprinzătorului.

Deci rostul profesional în economia dirijată, în ce privește pe antreprenorul de orice fel, este o problemă de actualitate.

Nu cumva astăzi, în lupta dintre cele două concepții economice opuse, — între capitalismul liberal și socialismul național — întreprinzătorul trebuie să dispară de pe teren?

Istoria acestei profesii dovedește, că libertatea de acțiune izvoră totdeauna dintr'un potențial de forță disponibilă, în vederea unui scop precis: profitul, beneficiul, ca mijloc de sporire a forței de acțiune, capitalul format treptat-treptat din banii profitaji.

Dar până când și până unde?

Căci într'un sistem de vase comunicante nu se poate produce o eternă diferență de nivel și nicio lărgire nesfârșită a calibrului, la nivel egal.

Așadară niciun proces de îmbogățire nu trebuie să fie nelimitat. Nici chiar în profesiunea întreprinzătorului.

Dar nici seria de măsuri restrictive, coercitive și prohibitive impuse de voința statului, n'ar putea să continue la infinit, fără o paralizare sau chiar o stingere a spiritului de inițiativă.

E bine de întreprinzătorul, care găsește în echipamentul său profesional și facultatea de acomodare la o situație dată la un moment. Deci tranziția dela concepția economică a capitalismului liberal, la ordinea de lucruri creată de socialismul național nu îndreptățește în mod absolut îngrijorarea de viitorul profesiei.

Și este interesant, că timbrul specific al profesiei, în epoca mercantilistă, nu era în mâna marilor comercianți și fabricanți, ci se imprima de către funcționarii de stat.

Iar aventura riscată din epoca liberalismului capitalist, lovitură speculantului împins la treabă de un motor intern, împodobită cu imaginație și realizată cu sugestia convingerii propagandiste, se ciocnesc adeseori în lupta de concurență cu succesele economice ale tehnicianului, ale inginerului organizator pe plan internațional.

Îndrăzneala fabricantului se reducea totuși, — în fond — la gestul decisiv de a fi angajat un capital mare în așteptarea unor succese mai durabile.

Doar atât, că durabilitatea eficienței dacă nu era problematică, era negarantată.

Era deci necesar, ca efortul întreprinzătorului să se deplaseze în direcția asigurării contra riscurilor, într'un spațiu de activitate ordonată prin convenții economice.

Lovite de crizele economice mondiale, numeroase întreprinderi au sucombat.

Și atunci golurile rămase în urma celor dispăruți de pe teren trebuiau să fie ocupate de stat, ca purtător al energiilor întreprinzătoare.

La acest proces evolutiv al profesiei a contribuit, firește, și ordinea de preferință a problemelor economice. În primul rând aprovizionarea populației și nevoile statului.

Deci riscul întreprinzătorului cedează pas de pas siguranței pozitive a posibilităților de activitate. Fără prejudiciu pentru inițiativa întreprinzătorului, încadrat în planurile economice ale statului întinse pe mai mulți ani.

La tot cazul întreprinzătorul rămâne în rolul de agent necesar economiei naționale, situat chiar în focarul războiului epocal dintre capitalismul liberal și socialismul național.

— Vezi și art. „*Întreprinzătorul*” de Dr. John Brech din revista „*Das Reich*” Nr. 21 din 25 Mai 1941.

Chiriașii Berlinului.

Statistica are cuvântul.

Au dispărut de mult biletele lipite și tăblițele: „*De închiriat*”.

Cine caută cameră mobilată, locuință sau local de închiriat, este avizat la birourile de mijlocire. Sunt 150 de birouri speciale. Mica publicitate a ziarelor este ocupată aproape toată de cererile și ofertele mijlocitorilor.

În practică mijlocitorii conștiențioși sunt nevoiți să refuze 80% din solicitanți. Locuințe nemobilate nu se mai găsesc. Un solicitant care s'a adresat direct proprietarului, a primit în scris avizul negativ

după 8 zile cu motivarea că era al 439-lea compețitor.

Pentru moment ar fi nevoie de 130.000 locuințe noi în Berlin pe lângă cele 80.000 adăposturi actuale, care ar trebui înlocuite.

Capitala este supracongestionată din cauza afluenței unei mari populații flotante, care caută cameră mobilată. Sunt mulți, cari locuiesc cu luna și cu anul la hotel.

Scumpirea și suprascumpirea chiriilor s'a produs mai mult din pricina chiriilor principali în raport cu subchiriașii.

Pe rând au dispărut, de jos în sus, camerele mobilate cu 20, 25, 30 și 35 Mărci. Chiriile curente sunt de 50, 75 și 100 Mărci.

Iar locuințele mobilate cu 2 și 3 camere se oferă cu 200—350 Mărci.

Exploatarea situației a încăput pe mâna unui nou tip de locatari principali, cari sunt de părerea, că n'ar fi rău să cedeze câteva camere de prisos asortate cu ceva piesă de mobilier de care s'ar putea lipsi

Firește, că trebuia să intervină autoritatea comisarului preșurilor. Și totuși nu s'a putut face încă o stabilire a preșurilor fixe. Sunt prea multe circumstanțele care diferențiază o locuință de alta: situația imobilului, comunicația, cartierul, etajul, soarele, fața și curtea până la fund, pe lângă variația mobilierului și dimensiunile, cu dispozitivul planului de situație interioară.

S'au stabilit totuși cinci grupe de camere mobilate:

Grupa I: camere bune, având pat, sofa, fotoliu, masă, 3 scaune, birou cu scaun, dulap, comodă sau bibliotecă, covor, lavabou.

Grupa II: camere bune, cu același aranjament, doar în formă mai simplă;

Grupa III renunță la fotoliu și face deosebire între birou cu scaun sau bibliotecă ori comodă;

Grupa IV: cameră simplă, renunțând la canapea și birou.

În sfârșit, grupa V camera cea mai simplă, în care se găsește numai patul, masa și scaunul.

S'a provăzut și cubajul minimal. S'au reglementat preșurile prestațiilor speciale, precum: încălzit, dejun, baie și folosirea bucătăriei.

Dar serviciul propriu-zis, curățitul ghetelor, pregătirea ceaiului de dimineață, luminatul normal, folosirea și spălatul albiturilor de pat și prosoapelor, folosirea veselei se cuprind în preșul camerei. S'a stopat orice subterfugiu de scumpire deghizată a chiriilor prin compartimente la aparență nevăzute și secundare.

Pentru locuințele mobilate având mai multe camere, pe lângă dispozițiunile de valoare generală, s'a mai stabilit, că preșul camerei a 2-a și a fiecărei camere în plus nu poate fi mai mare decât maximum 60% din chiria calculată pentru fiecare cameră, dacă s'ar da separat.

Folosirea bucătăriei pe ziua întreagă, dacă se dă și vesela și instalația, se plătește cu 8 Mărci pe lună.

Și totuși nu s'au făcut încă preșurile maximele.

Se așteaptă și măsurile de protecția chiriilor și subchiriașilor întrucât aceștia din urmă sunt expuși exploatațiunei din două părți.

Nu se prea simte nevoia de rechiziționare a locuințelor goale, deoarece deținătorul unui apartament nefolosit de el însuși nu dorește să plătească două rânduri de chirie și de regulă preferă să profite și el ceva în cazul când ar avea locuință gratis într'altă parte, de ex. la rude sau în provincie.

Rechiziționarea locuințelor se poate face sau în baza art. 14 din legea poliției pentru adăpostirea forțată a chiriașilor rămași pe drum, precum și în baza art. 5 din legea prestațiilor publice pentru încartiruirea trupeii pe timp de războiu. Dar în cazul din urmă se recurge de regulă la hoteluri și pensiuni.

În sfârșit diferendele și litigiile dintre chiriași, subchiriași și proprietari nu prea ajung înaintea instanțelor de judecată. De regulă se aplanează pe cale pașnică, amiabilă. Până și denunțarea locuinței pentru neplata chiriei se aranjează încă dela prima desbatere de împăcțuire. De altfel și aceste cazuri sunt rare.

V. VLAICU.

Masa studenților din Sibiu.

De Ion Opris.

Instituțiile de înfrățire socială proprii Românilor ardeleni, în timpul stăpânirii străine, au cunoscut o dezvoltare demnă de reținut, mai ales spre sfârșitul secolului trecut. Cu cât creștea importanța socială, culturală și politică a unui centru românesc, cu atât sporeau instituțiile necesare poporului nostru, ale căror rosturi erau bine definite întru atingerea scopului urmărit.

Astfel, Sibiu afirmându-se ca un centru românesc de mare răsunet, întâlnim la liceul unguuresc de aici foarte mulți copii Români localnici și din împrejurime. Între aceștia, mulți foarte săraci, erau poate cei mai buni elevi ai liceului. Lipsiți de mijloacele materiale necesare unui traiu, modest chiar, copiii se adăposteau pe la familii săsești de mână a doua, în condiții inferioare de igienă și alimentație. Sesizați de această împrejurare neprielnică dezvoltării tineretului, fruntașii poporului nostru din Sibiu, în dorința de a-i păstra sufletește intacti pentru interesele proprii și de a-i îngriji asigurându-le o existență omenească, au înființat, la 1895, „Masa studenților“. La început, 50 de școlari Români din diferitele regiuni ale Ardealului, aleși dintre cei mai lipsiți, dar și cei mai sânguincioși, primeau prânzul în mod gratuit. Ulterior numărul școlărilor primiți la „Masa studenților“ a crescut în proporția fondurilor pe cari Banca „Albina“ le pune la dispoziția acestei instituții de caritate. Conducerea a revenit d-nei Maria Cosma, soția venerabilului Partenie Cosma, care era ajutată de doamnele celei mai bune societăți românești și de Școala română de fete, înființată cu 12 ani mai de vreme. D-nei Cosma i-a urmat regretata Veturia I. Lapedatu, iar acum d-șoara Bucșan se îngrijește de bunul mers al instituției. Natural, tot Banca „Albina“ este aceea care o subvenționează mai mult.

Despre „Masa studenților“ dela Sibiu nu s'a scris la noi aproape deloc. Așa că cei neinițiați — și sunt foarte mulți din aceștia — trec pe lângă ea fără să o bage în seamă. Este neîndoios o instituție

de binefacere pentru mulți din școlarii români săraci, cari ani de zile s'au bucurat de un prânz bun, însă menirea ei nu era numai pentru trebuințele gastronomice ale tineretului român, avea mai ales alt scop. Rândurile acestea le scriem tocmai pentru a evidenția nobila acțiune a „Mesei studenților“ din Sibiu, în timpul opresiunii streine.

Tinerii români care urmau pe atunci la școlile minoritare din Sibiu, în condițiile atât de cunoscute, mai cu seamă nouă, Ardelenilor, aveau nevoie de o specială educație națională. Întâi trebuiau păstrați sufletește intacti pentru poporul nostru, apoi spiritul românesc pentru a fi dezvoltat și cultivat la tinerii aceștia avea nevoie de un mediu prielnic. Și cel mai potrivit a fost „Masa studenților“, care, prin conducătoarele avute, s'a îngrijit de o excelență și aleasă educație națională, de o hrană sufletească corespunzătoare, prin înființarea unei biblioteci în folosul lor, ca și de învățarea manierelor de bună cuviință pe care studenții de atunci nu aveau prilejul a și le însuși altundeva. Cultura socială mai era sprijinită de programele bogate și variate ale șezătorilor, de programele seratelor literare-festive, cari se organizau destul de des, sub directa conducere a conducătoarelor instituției.

„Masa studenților“ din Sibiu, acest așezământ atât de modest, a fost un mijloc prin care mulți tineri ardeleni au reușit să cunoască limba și literatura română, să cunoască tot trecutul sbuciumat al acustui neam, cunoștințe pe care școlile minoritare, de sigur, nu le ofereau. Astfel au fost crescuți tinerii ardeleni în atmosfera românească ce stăpânea „Masa studenților“ și mulți dintre ei s'au ridicat în urmă până la cele mai înalte trepte sociale și de conducere în stat.

Cu cât drag își amintea o personalitate din zilele noastre, al cărui nume nu interesează, de d-na Cosma, care l-a învățat întâia dată cum să fină în mână „furculița“, și cum să mănânce frumos, la „Masa studenților“. Era copil mic, în clasa întâi și, acasă la sat, nu avea de unde cunoaște manierele unei bune purtări la o „masă“ atât de numeroasă și aleasă. Într'o permanentă atmosferă de frățietate au crescut tinerii români la „Masa studenților“ din Sibiu.

Pentru interesul ei național și cultural „Masa studenților“ din Sibiu rămâne una dintre instituțiile proprii poporului nostru, care a contribuit la plămădirea sufletească a tineretului din acel finut, la formarea caracterelor atât de necesare unității noastre naționale.

(„Gazeta Transilvaniei“ Nr. 37 din 29 Mai 1941).

MAȘINI DE SCRIS

Cu prețul original la

Librăria „Dacia Traiană“ s. a.

Sibiu - Piața Unirii 7 - Telefon 168